

Bopælsbegrebet er nærmere defineret i forordningens artikel 59-60. Som efter EF-domskonventionen afgøres spørgsmålet om, hvorvidt en part har bopæl på den medlemsstats område, hvor sagen er anlagt, efter denne medlemsstats lovgivning. Derimod er bopælsbegrebet for selskaber og andre juridiske personer som noget nyt blevet fastlagt. En ny supplerende regel om arbejdsgivers bopæl findes i artikel 18, stk. 2.

De almindelige kompetenceregler i forordningens artikel 2-4 svarer til reglerne i EF-domskonventionen. Hovedreglen er, at en sag skal anlægges ved sagsøgtets bopæl (hjemting). Herudover indeholder forordningen en række særlige kompetenceregler.

Artikel 5-7 indeholder som undtagelse til hovedreglen en række *alternative* kompetenceregler på specielle områder:

En i praksis meget relevant bestemmelse er kontraktsværnetinget (artikel 5, stk. 1), hvorefter en sag om kontraktforhold kan anlægges, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes. Bestemmelsen er revideret i forhold til den lignende bestemmelse i EF-domskonventionen, der har givet anledning til fortolkningstvivil i praksis, og bestemmelsen indeholder nu en nærmere fastsættelse af opfyldelsesstedet. Medmindre andet er aftalt, er opfyldelsesstedet ved salg af varer vares leveringssted og ved levering af tjenesteydelser ydelses- leveringssted.

En række andre særlige kompetenceregler i artikel 5 svarer til de nugældende regler i EF-domskonventionen. Det gælder således sager om underholdspligt, sager om erstatning mv. i anledning af en strafbar handling, sager vedrørende filialer og lignende, sager vedrørende trustere mv., samt sager om betaling af bjærgeløn. Kompetencereglen i sager om erstatning uden for kontrakt er ændret, så den nu omfatter ikke blot det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået, men også hvor skadetilføjelsen vil kunne foregå.

Andre særlige alternative kompetenceregler findes i artikel 6 (bl.a. i sager med flere sagsøgte) og i artikel 7 (sager om ansvar i forbindelse med brugen eller driften af et skib). Bestemmelserne svarer til EF-domskonventionens regler, idet det dog i sager med flere sagsøgte er præciseret, at det skal være ønskeligt, at kravene behandles sammen.

Artikel 8-21 indeholder særlige kompetencebestemmelser i forsikringsager, sager om forbrugeraftaler og sager om individuelle arbejdsaftaler. Udgangspunktet er, at den sikrede (forsikringstageren, den sikrede eller den begunstigede), forbrugeren og arbejdstageren ikke skal tvinges til at føre sag i et an-

det land end bopælslandet, uanset om pågældende er sagsøger eller sagsøgt.

Forsikringsværnetinget er i forhold til EF-domskonventionen udvidet til nu også at omfatte sager anlagt af den sikrede eller begunstigede. Anvendelsesområdet for forbrugerværnetinget er udvidet til at omfatte alle grænseoverskridende forbrugerftaler, hvor den erhvervsdrivende udøver eller retter erhvervs-mæssig virksomhed mod forbrugeren bopælsland, forudsat at aftalen er omfattet af denne virksomhed (artikel 15, stk. 1, litra c).

Desuden er kompetencereglerne i sager om individuelle arbejdsaftaler revideret på visse punkter, navnlig således at arbejdstageren kun kan sagsøges i sit bopælsland.

Herudover indeholder forordningen særlige bestemmelser om enekompetence for en bestemt domstol i sager om fast ejendom samt i visse selskabs- og immaterialretlige sager (artikel 22).

I sager om rettigheder over fast ejendom samt leje og forpagtning af fast ejendom er ejendommens beliggenhed – uden hensyn til parternes bopæl – afgørende for, hvilken domstol der er kompetent. Bestemmelserne svarer i det væsentlige til EF-domskonventionen.

Som efter EF-domskonventionen har parterne mulighed for at aftale værneting (artikel 23). En værnetingsaftale må ikke stride mod forordningens regler om enekompetence og skal opfylde visse formkrav. Der er særlige begrænsninger i muligheden for at indgå værnetingsaftaler i forsikrings-, forbruger- og arbejdstagerforhold. Som efter EF-domskonventionen anses en ret at være kompetent, hvis sagsøgte giver møde i retten uden at bestride rettens kompetence (artikel 24).

Der kan efter forordningen anmodes om foreløbige, herunder sikrende, retsmidler (f.eks. arrest) ved retterne i en medlemsstat, selv om retterne i en anden medlemsstat er kompetente til at afgøre sagen (artikel 31). Også dette svarer til reglerne i EF-domskonventionen.

Forordningen indeholder i artikel 25-30 visse processuelle regler om sagens behandling:

Efter artikel 25 skal en ret erklære sig inkompetent i sager, hvor en ret i en anden medlemsstat er enekompetent. Efter artikel 26 skal retten af egen drift undersøge sin kompetence, såfremt en sagsøgt, der ikke har bopæl i landet, ikke giver møde. Bestemmelserne svarer til reglerne i EF-domskonventionen.

Bestemmelserne i forordningens artikel 27-30 vedrører behandlingen af sager, hvor krav, der har samme genstand eller er indbyrdes sammenhængende, fremsættes i forskellige medlemsstater. I forhold til EF-domskonventionen indeholder forordningen som no-